

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка
Навчально-науковий інститут історії, права та міжнародних відносин
Кафедра права та методики викладання правознавства

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор інституту історії, права та міжнародних відносин

Ю.В. Подрез

«01» вересня 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ МІЖНАРОДНЕ ПУБЛІЧНЕ ТА ПРИВАТНЕ ПРАВО

Галузь знань 08 Право

Спеціальність 081 Право

Освітньо-професійна програма Право

Перший рівень вищої освіти

Мова навчання українська

Погоджено науково-методичною комісією

НН інституту історії, права та міжнародних відносин

«31» серпня 2021 р.

Голова Моцак С.І., кандидат педагогічних наук, доцент

Розробник:

Кучук А.М. – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри права та методики викладання правознавства

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри права та методики викладання правознавства

Протокол № 1 від «31» серпня 2021 р.

Завідувач кафедри

кандидат педагогічних наук, доцент О.М. Іваній

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 3,5		Обов'язкова
		Рік підготовки:
Загальна кількість годин - 105	Бакалавр	4-й
		Семестр
		8-й
		Лекції
		18 год..
		Практичні, семінарські
		22 год.
		Лабораторні
		-
		Самостійна робота
63 год.		
Консультації:		
2 год.		
Вид контролю: залік		

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Міжнародне публічне та приватне право» є нормативною та сприяє формуванню фундаментальних загальнотеоретичних правових знань, становленню правника зі знанням міжнародно-правових норм. Предметом вивчення навчальної дисципліни є норми та принципи міжнародного права, міжнародний мир та безпека, запобігання загрози миру та її усунення, відносини між націями, самовизначення народів, зміцнення загального миру, міжнародне співробітництво в розв'язанні міжнародних проблем економічного, соціального, культурного та гуманітарного характеру, заохочення та розвиток поваги людських прав, цивільно-правові та інші приватні відносини, ускладнені іноземним елементом.

Навчальна дисципліна спрямована на формування таких визначених освітньо-професійною програмою **загальних компетентностей**:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 8. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку права, його місця у загальній системі знань про природу і суспільство.

ЗК 14. Цінування та повага різноманітності і мультикультурності.

Навчальна дисципліна спрямована на формування таких визначених освітньо-професійною програмою **спеціальних компетентностей**:

СК 4. Знання і розуміння міжнародних стандартів прав людини, положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини.

СК 5. Здатність застосовувати знання засад і змісту інститутів міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права.

СК 6. Знання і розуміння основ права Європейського Союзу.

СК 12. Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції.

СК 13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.

СК 16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення

Навчальна дисципліна спрямована на формування визначеної освітньо-професійною програмою **інтегральної компетентності, а саме:** здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Навчання спрямоване на комплексну реалізацію практичної, когнітивно-освітньої, професійної та виховної мети, а саме:

- *практична мета*: формування у студентів соціокультурної, професійної компетентності; що заснована на розумінні міжнародних стандартів у сфері права;

- *когнітивно-освітня мета*: набуття та поглиблення знань про норми та принципи міжнародного права, міжнародний мир та безпека, запобігання загрози миру та її усунення, відносини між націями, самовизначення народів, зміцнення загального миру, міжнародне співробітництво в розв'язанні міжнародних проблем економічного, соціального, культурного та гуманітарного характеру, заохочення та розвиток поваги людських прав, приватноправові відносини з «міжнародним елементом»;

- *професійна мета*: формування у здобувачів вищої освіти знань про доктрини та інститути міжнародного права, зокрема про принципи взаємовідносин між державами, розгляду спорів між державами, функціонування міжнародних організацій, вироблення навичок необхідних для захисту прав особи в міжнародних судових інституціях;

- *виховна мета*: формування гуманістичного, демократичного та загальнокультурного світогляду, патріотичної свідомості громадянина України, виховання поваги до загальнолюдських цінностей.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Виходячи з того, що міжнародне право базується на знанні практично всіх правових дисциплін (теорії та історії держави і права, конституційного права, цивільного права, кримінального права та ін.), вивченню «Міжнародного публічного та приватного права» має передувати опанування загальнотеоретичних і галузевих правничих наук.

3. Результати навчання за дисципліною

ПРН 2. Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання.

ПРН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

ПРН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.

ПРН 5. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю.

ПРН 6. Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему.

ПРН 8. Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

ПРН 9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.

ПРН 10. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, правильно вживаючи правничу термінологію.

ПРН 12. Доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло.

ПРН 21. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

ПРН 23. Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Розподіл балів

Поточний контроль												Разом	Сума
Т 1.1	Т 1.2	Т 1.3	Т 1.4	Т 2.1	Т 2.2	Т 2.3	Т 2.4	Т 2.5	Т 3.1	Т 3.2	Т 3.3.		
Поточний контроль												66	100
	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6		
Контроль самостійної роботи												34	
3	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3		

4.1. Критерії оцінювання видів роботи для поточного контролю

Під час оцінювання результатів навчання застосовується накопичувальна бально-рейтингова система, що передбачає оцінювання якості виконання здобувачами вищої освіти всіх видів аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності, спрямованих на опанування навчального матеріалу шляхом поточного та підсумкового контролю.

Система оцінювання курсу реалізується згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти під час відвідування лекцій, участі у семінарах та виконання інших видів роботи.

Поточний контроль складається з таких компонентів:

- **66 балів:** аудиторна робота: на семінарських заняттях – підготовка доповідей і виступ в аудиторії у вигляді усних відповідей, участь в обговоренні семінарських питань / дискусіях, виконання практичних завдань, виконання завдань тестового контролю; участь у роботі малих груп, розв'язуванні кейсів, демонстрація навичок soft skills; активна участь у лекційному занятті враховується при виставленні оцінки за відповідну тему.

- **34 бали:** опрацювання теоретичного матеріалу, виконання індивідуальних завдань, підготовка рефератів, есе, презентацій; розв'язання кейсів, участь у наукових заходах.

Разом - **100 балів.**

В Університеті передбачено можливість перезарахування результатів неформальної та/або інформальної освіти відповідно до Положення про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній

освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка (<https://sspu.edu.ua/universytet/edusci/normatyvno-pravovabaza>).

Перезарахування результатів здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених освітньою програмою.

Перезарахуванню можуть підлягати результати навчання отримані шляхом неформальної та/або інформальної освіти, що за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як навчальній дисципліні в цілому, так і її окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, які передбачені цією робочою програмою.

Оцінювання результатів аудиторної роботи здійснюється за наступними критеріями

БАЛИ	ПОЯСНЕННЯ
6	Здобувач вищої освіти відповідає на всі питання семінарського заняття, розкриває зміст категорій, що підлягають засвоєнню при вивченні теми; визначає та правильно інтерпретує правові явища та процеси; виконує всі завдання, може правильно визначати спільні та відмінні риси понять, які складають предмет порівняльного аналізу; висловлює і обґрунтовує власну думку щодо предмету заняття, наводить аргументи на її підтвердження, що ґрунтуються на системному знанні теоретичних положень та окремих прикладах з державно-правової практики. Під час заняття продемонстрована активність та ініціативність.
5	Здобувач вищої освіти відповідає на всі питання семінарського заняття, розкриває зміст категорій, що підлягають засвоєнню при вивченні теми; визначає та в цілому правильно інтерпретує правові явища і процеси; виконує завдання, однак допускає неточності; може визначати спільні та відмінні риси понять, які складають предмет порівняльного аналізу; висловлює власну думку щодо предмету заняття, наводить аргументи на її підтвердження, що ґрунтуються на положеннях підручників і навчальних посібників, окремих прикладах з державно-правової практики. Під час заняття продемонстрована ініціативність.
4	Здобувач вищої освіти відповідає на всі питання семінарського заняття, розкриває зміст категорій, що підлягають засвоєнню при вивченні теми; визначає та в цілому правильно інтерпретує правові явища та процеси; виконує завдання, однак допускає неточності; може визначати спільні та відмінні риси понять, які складають предмет порівняльного аналізу; висловлює власну думку щодо предмету заняття, наводить аргументи на її підтвердження, що ґрунтуються на положеннях підручників і навчальних посібників
3	Здобувач вищої освіти дає відповіді на питання семінарського заняття, відтворює дефініції та пояснює зміст категорій, що підлягають засвоєнню при вивченні теми; визначає, проте неточно інтерпретує правові явища та процеси; завдання виконує з неістотними помилками; може визначати спільні та відмінні риси понять, які складають предмет порівняльного аналізу, допускаючи незначні помилки.

2	Здобувач вищої освіти дає відповіді на більшість питань семінарського заняття, відтворює дефініції категорій, що підлягають засвоєнню при вивченні теми; лише називає правові явища та процеси; завдання виконує з неістотними помилками; не може визначити спільні та відмінні риси понять, які складають предмет порівняльного аналізу, називаючи при цьому їх ознаки.
1	Здобувач вищої освіти не готовий до заняття, не відповідає на питання, що винесені на розгляд, з труднощами виконує завдання, допускаючи змістовні помилки, невпевнено відтворює терміни і поняття, що розглядалися під час заняття.
0	Відсутність на занятті

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання дисципліни є:

- усний контроль. Усний контроль здійснюється шляхом індивідуального і фронтального опитування. При індивідуальному опитуванні викладач ставить перед здобувачем вищої освіти декілька запитань, при фронтальному – серію логічно пов'язаних між собою питань перед усією аудиторією;

- письмовий контроль. Здійснюється за допомогою письмових робіт. Письмовий контроль відрізняється також глибиною діагностики (поверховий зріз чи ґрунтовний аналіз);

- тестовий контроль. Тести – спеціальні завдання, виконання (чи невиконання) яких вказує на наявність (або відсутність) у здобувача вищої освіти певних знань, умінь;

- підготовка доповідей, есе, презентацій тощо. Передбачає виконання здобувачами вищої освіти різних форм завдань; розв'язання кейсів, ситуативних завдань.

Засоби діагностики результатів навчання ґрунтуються на необхідності виявлення *soft skills*: критичне мислення, комплексне розв'язання проблем, оригінальність, креативність, міркування та створення ідей, комунікативні навички та навички самоорганізації, вміння працювати з інформацією.

Особлива увага при опануванні змісту навчальної дисципліни приділяється запобіганню порушенню академічної доброчесності та забезпеченню довіри до результатів освітнього процесу та освітньої діяльності, розумінню здобувачами вищої освіти значення академічної доброчесності та наслідків недотримання її постулатів.

6. Програма навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни «Міжнародне публічне та приватне право» складається з трьох розділів.

Розділ 1. Теоретичні основи міжнародного права

Розділ 2. Особливості застосування норм в окремих галузях міжнародного права

Розділ 3. Міжнародне приватне право.

7. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

7.1. Тематичні розділи

Розділ 1. Теоретичні основи міжнародного права

Тема 1.1. Поняття, джерела та особливості міжнародного публічного права.

Міжнародні відносини, їх класифікація за видами об'єкта співробітництва, колом суб'єктів співробітництва, територіальними

ознаками, способами регулювання. Людство як основний актор міжнародних відносин.

Міжнародні міждержавні відносини, їх особливості, місце в системі міжнародних відносин. Поняття глобального правового простору, міжнародного співтовариства.

Співвідношення понять «міжнародне право» і «міжнародні відносини», взаємозв'язок і взаємозалежність обох систем, концепція пріоритету міжнародного права.

Поняття міжнародної нормативної системи; класифікація норм, що регулюють міжнародні відносини. Концепція «м'якого права».

Категорія «сучасного міжнародного права», особливості міжнародного права другої половини ХХ в., тенденції розвитку міжнародних відносин і міжнародного права в ХХІ в.

Система основних принципів міжнародного права. Віденська Конвенція 1969 р. про ознаки норм, що містять імперативні норми міжнародного права.

Тема 1.2. Суб'єкти міжнародного права.

Поняття і види суб'єктів, їх класифікація, політико-історична обумовленість появи окремих видів суб'єктів.

Держави як основні суб'єкти міжнародного права, юридична природа їх правосуб'єктності, обумовленість первинного характеру держави як суб'єкта міжнародного права. Обсяг правосуб'єктності держави.

Основні ознаки правосуб'єктності держави. Концепція «малих» держав, її розвиток у практиці ООН.

Міжнародна правосуб'єктність суб'єктів федерації, її юридична природа, обсяг.

Правосуб'єктність «співдружностей» – Британська співдружність націй і ін.

Правовий статус нейтральних держав; види нейтралітету, гарантований і примусовий нейтралітет.

Проблема правосуб'єктності народів і націй, у тому числі незалежних держав, що борються за створення, проти колоніального гніта. Правовий зміст поняття «народ чи нація, що знаходиться в колоніальній залежності». Юридична природа правосуб'єктності, що самовизначається відповідно до міжнародного права нації чи народу, обмеження її обсягу внаслідок особливих прав, наданих таким суб'єктам.

Концепції правосуб'єктності індивіда і його міжнародних організацій у міжнародному праві. Особливості дієздатності суб'єкта міжнародного права; способи захисту прав суб'єкта в міжнародному праві.

Інститут визнання в міжнародному праві. Розвиток інституту, конститутивна і декларативна концепції реалізації визнання. Відповідність визнання вимогам основних принципів міжнародного права – співробітництва, рівноправності, поваги державного суверенітету, поваги

прав і основних свобод людини й ін. Випадки визнання (види і форми), правові наслідки.

Визнання держав, міжнародних організацій, інших суб'єктів міжнародного права. Способи визнання.

Проблема встановлення відносин з урядами, що прийшли до влади неконституційним шляхом.

Концепція конституції державної влади, концепція «*tabula rasa*» (чистого листа), її критика.

Інститут правонаступництва в міжнародному праві. Правонаступництво держав: юридичні факти, що сприяють застосування інституту правонаступництва; їх міжнародно-правовий і внутрішньодержавний характер. Правонаступництво при поділі чи об'єднанні держав, обміні чи передачі території, при соціальних революціях.

Міжнародно-правове регулювання відносин у зв'язку з правонаступництвом: Віденська конвенція про правонаступництво держав що стосуються міжнародних договорів 1978 р., Віденська конвенція про правонаступництво держав що стосуються державної власності, державних архівів і державних боргів 1983 р.

Проблеми правонаступництва в практиці міжнародних міждержавних організацій.

Тема 1.3. Право міжнародних договорів.

Право міжнародних договорів у системі міжнародного права. Джерела галузі – Віденські конвенції 1969 і 1986 р., що кодифікують право міжнародних договорів, які укладаються суб'єктами міжнародного права, інші види джерел.

Основні інститути галузі: інститут участі в міжнародних договорах, інститут повноважень, інститут прийняття тексту договору, інститут парафування, інститут підписання, інститут ратифікації, застереження, депозитарію, реєстрації, денонсації й ін.

Міжнародний договір як основна правова форма співробітництва держав.

Поняття і види міжнародного договору. Юридична природа міжнародного договору; суб'єкти договору; «треті» держави. Способи узгодження політичної волі держав і досягнення згоди на обов'язковість положення договору.

Інститут автентичності, встановлення автентичності міжнародного договору як особлива стадія узгодження його тексту.

Ратифікація, її міжнародно-правовий і національний елементи. Інші способи вираження згоди суб'єкта міжнародного права на обов'язковість для нього положень договору.

Інститут тлумачення договорів, органи тлумачення. Види тлумачення – офіційне, неофіційне, історичне, логічне, автентичне й ін.

Інститут реєстрації і депонування договорів. Статус депозитарію.

Призупинення, припинення дії договорів. Денонсація та анулювання. Корінна зміна обставин, виникнення нової імперативної норми міжнародного права.

Вплив війни на міжнародні договори. Відновлення дії договорів після закінчення війни. Мирні договори як особливий вид договорів.

Тема 1.4. Територія в міжнародному праві.

Поняття території держави. Види територій. Склад і юридична природа державної території. Сухопутна територія. Анклави і напіванклави. Водна територія. Надра. Повітряний простір. Кондомініум. Державні кордони. Демаркація державних кордонів. Делімітація державних кордонів. Територіальне верховенство держави. Зміна кордонів. Ректифікація кордонів. Територіальні претензії, територіальні суперечки і порядок їхнього розв'язання. Принцип недоторканності державних кордонів. Анексія. Ад'юдикація. Акреція. Міжнародні ріки.

Загальна характеристика правового статусу міжнародних територій. Загальні дані про Арктику. Правовий режим територій і морських просторів Арктики. Фіксація особливих прав приарктичних держав у Конвенції ООН за морським правом 1982 р.

Внутрішні морські води: поняття, кордони, режим. Режим портів. Юрисдикція держави стосовно іноземних судів і екіпажів. «Історичні» моря і затоки.

Територіальне море. Прилегла зона. Виняткова економічна зона. Континентальний шельф. Відкрите море. Міжнародні протоки і канали. Міжнародний район морського дна. Поняття і види міжнародного повітряного простору.

Галузь міжнародного повітряного права і її поняття, система норм, джерела. Основні і спеціальні принципи. Принцип волі польотів у міжнародному повітряному просторі, принцип забезпечення безпеки цивільної авіації.

Міжнародні організації – ІКАО, регіональні організації – Європейська конференція цивільної авіації, Африканська комісія цивільної авіації, Рада цивільної авіації арабських держав, Латиноамериканська комісія цивільної авіації.

Розділ 2. Особливості застосування норм в окремих галузях міжнародного права

Тема 2.1. Право міжнародних організацій.

Поняття і види міжнародних організацій, політико-економічні фактори, що обумовили розвиток подібної правової форми співробітництва держав, інших суб'єктів міжнародного права.

Універсальні міжнародні організації, їх роль у вирішенні глобальних проблем збереження цивілізації.

Критерії класифікації міжнародних організацій за: видами суб'єктів-засновників; кількості учасників та їх статус; дії в просторі; відповідності основним принципам міжнародного права; часу дії; видам співробітництва та ін.

Ознаки міжнародної організації як суб'єкта міжнародного права. Юридична природа правосуб'єктності. Договірна і дипломатична правосуб'єктність, спеціальна правосуб'єктність.

Регіональні організації як органи політичного співробітництва; їх ознаки за Статутом ООН; поняття правомірності.

Історія створення ООН; умови, що сприяли створенню антигітлерівської коаліції, найважливіші міжнародні акції, що сприяли створенню ООН; роль держав антигітлерівської коаліції в післявоєнному пристрої світу.

Статут ООН, його мета, принципи, структура, порядок вступу в силу.

Членство в ООН, право держав на участь в ООН, види участі, припинення членства.

Структура ООН. Органи та організації, установи, що утворюють структуру ООН. Місце головних органів у системі ООН, їх повноваження і компетенція, взаємодія, види прийнятих ними актів.

Міжнародний Суд ООН, порядок формування і роботи, підстави для звертання в Міжнародний Суд. Поняття обов'язкової і факультативної юрисдикції Міжнародного Суду, порядок виконання його рішень.

Генеральний Секретар і Секретаріат ООН.

Рада з опіки, формування Ради з опіки відповідно до Статуту ООН, компетенція і повноваження, об'єктивні причини необхідності реформування Ради.

Вплив ООН на положення у світі і розвиток міжнародного права; нормотворча діяльність «у рамках» і «під егідою» ООН. Комісія міжнародного права при Генеральній Асамблеї ООН (КМП ГА ООН), Шостий – правовий комітет Генеральної Асамблеї ООН, спеціальні органи: юридичний підкомітет Комітету з космосу, Комітет з посилення дії Статуту ООН та ін.

Спеціалізовані установи ООН.

Тема 2.2. Право зовнішніх зносин.

Історія розвитку галузі, її інститутів, імперативні норми галузі – основні і спеціальні принципи. Право зовнішніх зносин як комплексна галузь міжнародного права, її структура, джерела, суб'єкти – стосовно до правовідносин галузі.

Дипломатичне право як підгалузь права зовнішніх зносин. Поняття дипломатичного права. Джерела підгалузі – універсальні, двосторонні, регіональні договори і звичаї, їх кодифікація.

Концепції надання привілеїв і імунітетів.

Поняття дипломатичного корпусу і його правовий статус на території держави яка приймає. Дипломатичний протокол і церемоніал.

Консульське право як підгалузь права зовнішніх зносин. Джерела консульського права. Кодифікація норм консульського права. Конвенція про консульські зносини 1963 р.

Правовий статус спеціальних місій. Поняття і види спеціальних місій. Вимоги до формування спеціальних місій, їх правовий статус за Конвенцією про спеціальні місії 1969 р.

Правовий статус представництв держав при постійних міжнародних міждержавних організаціях, Конвенція про представництво держав при міжнародних організаціях 1975 р.

Тема 2.3. Міжнародне право захисту людських прав.

Міжнародно-правовий захист людських прав – нова галузь міжнародного права. Історія становлення, значення Статуту ООН і його положень для розвитку галузі.

Зобов'язання держав щодо фізичних осіб, що знаходяться під її юрисдикцією.

Поняття населення держави – громадяни, негромадяни, осіб які мають підтвердження приналежності до громадянства іншої, третьої держави, і не мають такого. Поняття подвійного громадянства. Проблеми подвійного громадянства. Зміна позицій держав щодо небажаності подвійного громадянства.

Правове положення біженців, види біженців. Конвенція про статус біженців 1951 р.,

Правовий зміст основного принципу міжнародного права поваги прав і основоположних свобод людини в Статуті ООН і документах, що його конкретизують: Пактах про права людини 1966 р., факультативних протоколах до них, договорах, що захищають найважливіші права людини, наприклад, Конвенції про попередження злочину геноциду... 1948 р., Конвенції проти катувань і інших жорстоких, нелюдських чи принижуючих гідність поведень видів покарання 1984 р., договорах, що захищають окремі категорії фізичних осіб, Конвенції про права дитини 1989 р. і ін.

Права держав як членів співтовариства, що виникають у зв'язку з порушенням прав людини в окремій державі. Можливості Міжнародного Суду ООН, Ради Безпеки ООН, регіональних організацій щодо захисту прав людини.

Обов'язок держави і співтовариства вживати заходів щодо боротьби з геноцидом, расовою дискримінацією, апартеїдом, катуваннями як міжнародними злочинами.

Практика співробітництва держав у боротьбі з міжнародними злочинами – рабством, торгівлею людьми і ін.

Міжнародні універсальні механізми співробітництва держав щодо захисту людських прав– система ООН, її головні органи, Верховний комісар з захисту прав людини, комітети, комісії, спеціалізовані установи – ЮНЕСКО та ін.; конвенційні органи – комітети і комісії, створені для контролю за дотриманням окремих договорів, наприклад, Пакту про

політичні і цивільні права 1966 р., Конвенції проти катувань 1984 р. і ін. Значення створення міжнародних трибуналів і судів з захисту людських прав.

Захист прав людини на регіональному рівні. Європейська Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. і Соціальна хартія 1961 р., Американська конвенція з прав людини 1969 р., Африканська хартія прав людини і народів 1981 р., та ін. Регіональні механізми захисту – Європейський Суд з прав людини, органи ОБСЄ.

Імплементація державами міжнародно-правових зобов'язань через національні механізми.

Тема 2.4. Міжнародна боротьба зі злочинністю.

Міжнародне кримінальне право, як самостійна галузь міжнародного права - поняття, загальні ознаки й інститути, джерела, історія розвитку.

Спеціальні ознаки міжнародних злочинів і їх відмінність від злочину міжнародного характеру.

Поняття «конвенційного злочину». Історія розвитку співробітництва держав у боротьбі з міжнародними злочинами.

Співробітництво держав у боротьбі зі злочинністю і його основні напрямки: створення міжнародних органів (Інтерпол, Європол і ін.), узгодження складу злочину, що відноситься до особливо небезпечних інтересам держав, про видачу фізичних осіб, винних у вчиненні міжнародних злочинів.

Ординарна і надзвичайна сатисфакція, ординарна і надзвичайна матеріальна відповідальність – репарації.

Відповідальність фізичних осіб за міжнародні злочини. Статути міжнародних трибуналів про відповідальність фізичних осіб: Нюрнберзький трибунал 1945 р., Токійський трибунал 1946 р., трибунал Югославії 1993 р., трибунал Руанді 1994 р. Загальне й особливе в структурі і діяльності трибуналів. Суспільні трибунали.

Статут Міжнародного кримінального суду ООН 1998 р., структура, категорії міжнародних злочинів, що зумовлюють відповідальність фізичних осіб за Статутом, виконання рішень суду.

Тема 2.5. Право Європейського Союзу.

Історичні передумови європейської інтеграції. План Маршала і створення Організації Європейського Економічного Співробітництва. Договір про створення Європейського об'єднання із вугілля та сталі (ЄОВС). Європейське оборонне співтовариство та Договір про Європейське Політичне Співтовариство. Розробка основ співробітництва країн ЄС - Паризька Угода про створення Європейського об'єднання із вугілля та сталі.

Юридичне оформлення загальних принципів функціонування інтеграційного об'єднання. Удосконалення інституційної системи Співтовариств - Договір про злиття (договір, що створює єдину Раду та єдину Комісію Європейського Співтовариства).

Подальші кроки у напрямі інтеграції: Розширення з 6 до 15 держав.

Власні ресурси Співтовариства. Підписання Угод про бюджет 1970-1975. Єдиний Європейський Акт (ЄСА) 1988 року. Заснування Європейського Союзу (Маастрихтська угода). Європейський Економічний Сектор (ЄЕС). Розширення сфер співробітництва між країнами-учасницями: Амстердамська Угода (А.У.), зміни внесені в Угоду про Європейське Співтовариство. Структура Європейського Союзу після Амстердама: 3 опори Союзу. Ніщцька угода. Інституційна реформа.

Система інститутів Європейського Співтовариства відповідно до установчих угод. Принципи побудови та діяльності інститутів та органів. Функції інститутів: установча; законодавча; виконавча; бюджетна; контрольна; зовнішньополітична. Принцип розподілу суверенних повноважень між інститутами Співтовариства.

Європейський Суд - інститут Співтовариства неполітичного характеру. Завдання Суду ЄС. Устав Суду Європейського Співтовариства. Процесуальний регламент Суду ЄС.

Юрисдикція Суду ЄС. Суд ЄС — вища та єдина судова інстанція з питань права Європейського Співтовариства. Контроль за застосуванням права Співтовариства; тлумачення права ЄС. Юридичні поради та рішення Суду ЄС. Повноваження Суду згідно з установчими угодами Співтовариства. Преюдиціальна процедура.

Розділ 3. Міжнародне приватне право.

Тема 3.1. Загальна частина міжнародного приватного права

Поняття та концепції міжнародного приватного права.

Предмет міжнародного приватного права. Джерела міжнародного приватного права. Національне законодавство як основне джерело міжнародного приватного права. Суб'єкти міжнародного приватного права. Цивільно-правове становище громадян в міжнародному приватному праві. Правове становище юридичних осіб в міжнародному приватному праві. Система міжнародного приватного права.

Тема 3.2. Окремі питання особливої частини міжнародного приватного права.

Права власності та інші речові права в міжнародному приватному праві. Авторське та патентне право в міжнародному приватному праві. Міжнародно-правовий захист суміжних прав. Міжнародні угоди про охорону прав на винаходи, промислові зразки і товарні знаки.

Сімейне право в міжнародному приватному праві. Усиновлення. Аліментні зобов'язання у міжнародному праві. Умови визнання і виконання іноземних судових рішень про стягнення аліментів.

Спадкове право в міжнародному приватному праві. Загальні питання спадкування у міжнародному праві.

Тема 3.3. Міжнародний цивільний процес.

Поняття міжнародного цивільного процесу. Правове регулювання міжнародного цивільного процесу. Міжнародна підсудність. Визнання і виконання іноземних судових рішень. Міжнародний комерційний арбітраж: приватноправові аспекти. Арбітражна процедура. Арбітражне рішення. Порядок його виконання.

7.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього	у тому числі				
		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост.р
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА						
Тема 1.1. Поняття, джерела та особливості міжнародного публічного права	8	2				6
Тема 1.2. Суб'єкти міжнародного права	8	2	2			4
Тема 1.3. Право міжнародних договорів	8	2	2			4
Тема 1.4. Територія в міжнародному праві	8	2	2			4
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ НОРМ В ОКРЕМИХ ГАЛУЗЯХ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА						
Тема 2.1. Право міжнародних організацій	8	2	2			4
Тема 2.2. Право зовнішніх зносин	9		2			7
Тема 2.3. Міжнародне право захисту людських прав.	9	2	2			5
Тема 2.4. Міжнародна боротьба зі злочинністю	9		2			7
Тема 2.5. Право Європейського Союзу	9		2			7
РОЗДІЛ 3. МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО						
Тема 3.1. Загальна частина міжнародного приватного права	9	2	2			5
Тема 3.2. Окремі питання особливої частини міжнародного приватного права.	9	2	2			5
Тема 3.3. Міжнародний цивільний процес	9	2	2			5
	2				2	
Усього годин	105	18	22		2	63

7.3. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Поняття, джерела та особливості міжнародного публічного права	2
2	Суб'єкти міжнародного права	2
3	Право міжнародних договорів	2
4	Територія в міжнародному праві	2
5	Право міжнародних організацій	2
6	Право зовнішніх зносин	2
7	Міжнародне право захисту людських прав.	2
8	Міжнародна боротьба зі злочинністю	2
9	Право Європейського Союзу	2
10	Окремі питання особливої частини міжнародного приватного права.	2
11	Міжнародний цивільний процес	2
Разом		22

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Віденська конвенція про право договорів між державами та міжнародними організаціями та між міжнародними організаціями від 21 травня 1986 г. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
2. Віденська конвенція про правонаступництво держав стосовно державної власності, державних архівів і державних боргів від 8 квітня 1978 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
3. Віденська конвенція про правонаступництво держав стосовно договорів від 23 серпня 1978 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
4. Віденська конвенція про дипломатичні зносини 1961 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
5. Віденська конвенція про консульські зносини 1963 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
6. Віденська конвенція про право міжнародних договорів від 23 травня 1969 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
7. Віденська конвенція про представництво держав у їх відносинах з міжнародними організаціями універсального характеру, від 14 березня 1975 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
8. Декларація про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин та співробітництва між державами відповідно до Статуту Організації Об'єднаних Націй, від 24 жовтня 1970 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
9. Декларація про скасування застосування вибухових та запалювальних куль, від 29 листопада (11 грудня) 1868 р. Санкт-Петербург. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
10. Договір по відкритому небу, від 24 березня 1992 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
11. Договір про Антарктику, від 1 грудня 1959 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
12. Договір про нерозповсюдження ядерної зброї, від 1 липня 1968 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
13. Договір щодо правонаступництва відносно зовнішнього державного боргу і активів СРСР від 4 грудня 1991 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
14. Європейська конвенція про видачу правопорушників 1957 р. *Український часопис міжнародного права*. 2001. № 1. С. 129–135.
15. Женевська конвенція про захист цивільного населення під час війни, від 12 серпня 1949 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
16. Загальна декларація прав людини 1948 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
17. Конвенція о предотвращении и наказании преступлений против лиц пользующихся международной защитой, в том числе дипломатических агентов, от 14 декабря 1973 г. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

18. Конвенція относительно рабства, подписанная в Женеве 25 сентября 1926 г., с изменениями, внесенными протоколом от 7 декабря 1953 г. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

19. Конвенция против пыток и других жестоких, бесчеловечных или унижающих достоинство видов обращения и наказания, от 10 декабря 1984 г. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

20. Конвенція Організації Об'єднаних Націй з морського права, від 10 грудня 1982 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

21. Конвенція про закони і звичаї сухопутної війни (IV Гаазька конвенція) 5(18) жовтня 1907 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

22. Конвенція про захист прав людини і основних свобод, від 4 листопада 1950 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

23. Конвенція про запобігання злочину геноциду і покарання за нього, від 9 грудня 1948 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

24. Конвенція про незастосування строку давності до воєнних злочинів і злочинів проти людства, від 26 листопада 1968 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

25. Конвенція про права дитини, від 20 листопада 1989 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

26. Міжнародна конвенція про ліквідацію усіх форм расової дискримінації, від 21 грудня 1965 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

27. Статут Міжнародного Суду 1945 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

28. Статут Міжнародної організації кримінальної поліції (Інтерпол), від 13 червня 1956 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

29. Статут Міжнародного трибуналу. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

30. Статут Ради Європи від 5 травня 1949 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

31. Закон України «Про міжнародні договори України» від 29 червня 2004 р. *Офіційний вісник України* 2004. № 35.

32. Закон України «Про міжнародне приватне право» від 23 червня 2005 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 32. Ст. 422.

33. Анцелевич Г.О. Міжнародне публічне право: підручник / Г. О. Анцелевич, О.О. Покрещук; ред. Г. О. Анцелевич; рец.: О. Ф. Висоцький, Л. П. Тимченко; Українська академія зовнішньої торгівлі. К.: Алерта, 2005 (Кам'янець-Подільський). - 424 с.

34. Войціховський, А. В. Міжнародне право : підручник / А. В. Войціховський ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2020. 544 с.

35. Мирошниченко В. Міжнародне приватне право у схемах і визначеннях. Центр навчальної літератури, 2018. 152 с.

36. Міжнародне право: підручник / В. А. Ліпкан, В. Ф. Антипенко, С. О. Акулов та ін.; ред. В. А. Ліпкан. К.: КНТ, 2009. 752 с.

37. Міжнародне публічне право: підручник: у 2 т.; за заг. Ред. В. В. Мицика. Харків: Право, 2019.

Додаткові:

1. Aliksieiev, S. O. (2019). International law norms in the legal system of Ukraine: theoretical approaches to the definition of the legal status. *Scientific Papers of the Legislation Institute of the Verkhovna Rada of Ukraine*, (2), 89-105.
2. Armin von Bogdandy, Matthias Goldmann, Ingo Venzke, From Public International to International Public Law: Translating World Public Opinion into International Public Authority, *European Journal of International Law*, Volume 28, Issue 1, 1 February 2017, Pages 115–145.
3. Contesse, J. (2021). The Rule of Advice in International Human Rights Law. *American Journal of International Law*, 115(3), 367-408. doi:10.1017/ajil.2021.22
4. Антонюк Л. О. Місце міжнародного приватного права в правовій системі та його співвідношення з міжнародним публічним правом / Л. О. Антонюк // Актуальні проблеми держави і права. - 2014. - Вип. 72. - С. 161-170.
5. Вакуленко С. М. Транснаціональні сім'ї як об'єкт сімейної політики // Восточно Европейский Научный Журнал. Социологические науки. 2020.- № 7 (59).- С. 50-53.
6. Гулієв А.Д. Право зовнішніх зносин: підручник / А. Д. Гулієв; наук. ред. А. І. Кудряченко; рец.: І. О. Кулієв [та ін.]; Національний авіаційний університет. - [б. м.]: НАУ, 2012 (К.). - 488 с.
7. Діковська І. А. Застосування Lex mercatoria міжнародним комерційним арбітражем. Журнал східноєвропейського права. - 2015. - № 12. - С. 18-24.
8. Діковська І. А. Сучасні підходи міжнародного приватного права та колізійні норми договорів про правову допомогу у цивільних справах / І. А. Діковська // Вісник Національної академії правових наук України. - 2020. - Т. 27, № 1. - С. 126-141
9. Кармаза О. О. Спадкування в міжнародному приватному праві: законодавство України та Угорщини // Науковий вісник публічного та приватного права. - 2020. - Вип.1. - С. 42-46
10. Ковальчук К. В. Особливості колізійного регулювання сімейних відносин в умовах глобалізації // Юридичний науковий електронний журнал.- 2020.- № 8.- С. 97-99
11. Локшина Ю. В. Правове регулювання засобів захисту торгівлі в Європейському Союзі : Дисс...канд. юрид. наук. Спеціальність 12.00.11.- К., 2019.- 242 с.
12. Локшина Ю. Міжнародно-правове регулювання засобів захисту торгівлі в контексті норм і правил ГАТТ/СОТ: науковий аналіз// Підприємництво, господарство і право.- 2017.- №10.- С. 242-246
13. Михайлів М. О. Особливості правового режиму спадкування в міжнародному приватному праві // Право і суспільство.- 2020.- № 4.- С. 292-301.
14. Міжнародне право: навч. посіб. / ред. М. В. Буроменський; рец.: В. Н. Денісов, О. Ф. Висоцький. - К.: Юрінком Інтер, 2008 (К.). - 336 с.

15.Ткаченко В. В. Правосуб'єктність в міжнародному приватному праві// Юридичний науковий електронний журнал.- 2020.- № 3.- С. 471-473.

16.Ткаченко Є. Правовий режим майна подружжя в міжнародному приватному праві: порівняльний аналіз// Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка.- 2019.- № 2(50).- С. 85-87.

17.Чепис О.І., Лазорик Є. В. Колізійне регулювання сімейних правовідносин у міжнародному приватному праві: шляхи подолання конфлікту кваліфікацій / О.І. Чепис, Є.В. Лазорик // Науковий вісник УжНУ. Серія "Право". - Випуск 42. – 2017. - С. 98-103.

18.Черкес М.Ю. Міжнародне право: підручник / М. Ю. Черкес; рец.: В. П. Плавич, Є. В. Додін; Одеська національна юридична академія. - К.: Правова єдність, 2009 (К.). - 392 с.

Інформаційні ресурси:

1. Євробюлетень (інформаційний бюлетень Представництва Європейської Комісії в Україні) <http://www.delukr.ec.europa.eu/page962.html>

2. Бібліотека Інституту Поглиблених Правничих Студій: <http://ials.sas.ac.uk/library/library.asp>

3. Науковий журнал «Порівняльне правознавство»: <http://uport.inf.ua/sravnitelnoe-pravovedenie-osnovnyie-pravovyie.html>.

4. Німецькі бібліотеки: <https://www.deutsche-digitale-bibliothek.de/>

5. Підручники онлайн: <http://textbooks.net.ua/content/section/29/35/>

6. Юридична бібліотека Школи права Йелльського університету: <http://library.law.yale.edu/>

7. Юридичний портал: навчальна і довідкова література: <http://uport.inf.ua/sravnitelnoe-pravovedenie-osnovnyie-pravovyie.html>.

8. Сайт європейського уповноваженого з прав людини: www.euro-ombudsman.eu.int.

9. Бюро демократичних інститутів і прав людини: <http://www.osce.org/odihr>

10. Harvard International Law Journal <https://harvardilj.org/>

11. The American Journal of International Law <https://www.cambridge.org/core/journals/american-journal-of-international-law>